

Stanislav K. Neumann: *Pozdrav*

Sovětská Rusi,
buď zdráva!
Nad skomírajícím světem, jenž dusí
nás a všechny ostatní dělníky a dělnice,
buď zdráva,
svěťice!

Kdybychom dovedli ještě zdobiti oltáře,
Tvůj oltář bychom zdobili,
kdybychom učili své děti modlitbám,
jen k Tobě by se modlily,
svěťice!

Čtyřletá mučednice
na skřipci ničemné západní diplomacie,
popichované zlatou chátrou měšťácké Francie,
zrodivší revoluci:

mordýři Kolčak, Denikin, Nadenič, Wrangel,
tvá zrádná a zbabělá emigrace,
žurnalističtí lháři všech zemí v žoldu buržoazie
a všichni červi tyjící z mrchy starého světa,
holota, která řve: vlast!
a myslí na trůny, kšefty a chlast,
obklopili Tě nestoudnými pikli,
vředy carismu, jež se provalily,
zločin blokády a stíny revoluce
galejnými koulemi Tvé nohy zatížily
a spoutaly Tvé ruce.

A přece žiješ,
spanilá a svatá,
a přece vyzaruješ na všechny strany
jako z keře hořícího vysvobozující slovo,
jako veliká monstrance zlatá,
v níž bělostně se skvěje tělo vykupitelovo,
aby podáváno bylo proletariátu.

Matko naše,
Ruská socialistická federativní sovětská republiko,
učitelko, záštito, naděje naše,
pilíři budoucnosti,
jediná hvězdo na stmělém nebi,
buď zdráva!

Přes nechápavost filozofů, kteří zastarali,
buď svato jméno Tvé všem srdce čistého;
přes nenávisť těch, kteří nahrabali,
řeč Tvoje vejdi v srdce lidu chudého.

Přes pikle emigrace, jež Tě zaprodává,
Tvá vůle staň se, dobuď světa celého,
a přes hladomor vzrůstej Tvoje moc a sláva
a Rudá armáda.

Sovětská Rusi,
buď zdráva!
(ze sb. *Rudé zpěvy*, 1923)

Jiří Wolker: *Dům v noci*

Uprostřed noci stojí dům,
šedesát oken propadlo snům,
šedesát oken, jen jedno ne,
okénko v podkroví vsazené,
za ním dva milenci sedí,
ruce si tisknou, v oči si hledí, veliká světla
rozžhají.

Tenkrátě za okny ostatními,
co ze tmy a zimy jdou do tmy a zimy,
lidé to uviděli.
Rozbitá těla nechali na posteli,
tichounce vstali
a na cestu se dali.

Zádušný uhlíř z podskleplí
a domovnice,
švadlenka, která hektickým růměncem
prošívá bledá svá líce,
úředník smutný, jenž v zimě ztratil svou ženu,
opilec z prvního patra, šest dětí ze suterénu,
dělníci z Ringhoferovky, olejem pomazání,
ženy s vyschlými prsy, bezdětná paní,
všechny ty partaje bídy a kamení,
všichni ti mrtví a ranění
v zástupu bledém, tajíce dech,
stoupají vzhůru po schodech
a po černé chodbě vzdušně jdou
jak tichý měsíc nad vodou.

Pět poschodí přešli,
v podkroví staví,
přes dveře zamčené,
přes proudy dřevěné
v bílých vorech se plaví.
V podkrovní jizbě u cíle jsou,
v jizbě, co haluzí světelnou
do noci prudce vyráží.
Že bylo jim u srdce těžko a zima,
do těl milenců vstupují s rukama sepjatýma,
do bílých těl, do bílých kaplí
k velikonoční oběti.

Milenci padnou si v objetí.
On horoucně zašeptá: Jak jsme tu sami!
Ona rozevře klín,
a po jeho ramenech bloudíc rukama holýma,
poznává, že nad svět větší je tělo, jež objímá,
a říká: Jsme sami,
sami, – sami –
a je nás tak mnoho!
(ze sb. *Těžká hodina*, 1922)

Jaroslav Seifert: *Prosinec 1920*

V žaláři,
kde slunce nikdy nezárí,
je stůl
a ten je chudý jak záhon, kde žádné nevzrostlo kvítí,
smutný jak klec, když pták z ní ulétnul;
jen bochník chleba na něm jako slunce svítí
a číše smutek upíjí.

Na tento stůl vsadili semeno bolesti,
když už ji v srdcích svých nemohli unést,
a z něho vyrostla květina podobná lilii,
měla však rudý květ,
který byl smutný jak lidské neštěstí
a krásný jako svět.

K tomuto květu
přiletěla zrána bílá holubice
a žalovala celičkému světu,
že je duší Josefa Kuldy
a letí rovnou z nemocnice;
jak je víno sladké, když se pije,
tak je trpký život, když se žije,
a přece jen že je to krásná věc,
že je to sladkostí plná dlaň,
krajina po dešti,
touha po štěstí,
že je to slunce, které krvácí jak postřelená laň,
kámen moudrosti,
studna radosti,
pastýřská píseň na šalmaj,
že jsou to oči hezkého děvčete,
do nichž se člověk zadívá
a srdce zazpívá:
Jen jednou kvete v roce máj, jen jednou v žití láska.
To slovo
letělo jako pták do sítě hvězd
a nad hvězdami

to slovo tělem učiněno jest,
by přebývalo mezi námi.

Nevinný
sestoupil s nebe jak květ květiny,
přišel jak vůně na ulici,
nepoznán, poznával své,
zatímco lidské srdce hlaholíci
bilo na poplach,
že nevinný
přišel jak vůně na ulici,
sestoupil s nebe jak květ květiny.

To přece nevadí, že přítel mrtev jest
a že už zapáchá,
ze slov a vzdechů věnec modlitby počal plést,
aby jej položil na bílá oblaka;
obrátil oči do duše
a v čarodějně předtuše
pohlédl s úsměvem naň a řekl:

Josefe Kuldo, pravím tobě, vstaň!

A hle, on vstal,
a kdyby slunce nesvítilo k tanci,
byl by zaplakal,
vstal a po hřbitově lehce kráčel,
aby si rosou šaty neumácel,
byl jako sen
a tvář měl docela jinou,
byl jako ženich, štěstím nešťasten,
a voněl rozmarýnou.
(ze sb. *Město v slzách*, 1921)

Josef Hora: *Proč?*

Prosinec, 1920.

Ulice dýchala krví.
Na dvoře Lidového domu
kles' večer prvý.
Na dvoře Lidového domu,
kde Rudý prapor zněl,
špalírem bajonetů
Antonín Němec šel
po tvé, ještě neuschlé krvi,
ty prvý!

Vždy širší jsou kruhy.
Před parlamentem republiky
krvácel ráno druhý
a ty se ptáš, proč?

Ti, kdo šli na ulice,
vědí: padlo jich ještě více --
mluvila kulka a bajonet,
fundament, na němž lpí starý svět
a ty se ptáš proč?

Proto, že sláb jsi. Proto pouze.
Proto, že vůdci tě zradili.
Proto, že v pýše své, ješitné touze
tvůj ideál zaprodat slíbili,
protožes trpěl a odpouštěl,
netrestat viny jsi dopouštěl --

a sám se žalovaným stal.
S buržoou zrádce tě soudí,
co lichvář jde klidně v svou skrýš,
dělníku!
A tvá to je krev, která proudí
a plá nad republikou v dál.
Co odpovíš?
(ze sb. *Srdce a vřava světa*, 1923)